

χρήμα

χρήμα, το, ουσ. [<αρχ. χρήμα], το χρήμα. **1.** ο πλούτος: «σε όλους είναι γνωστό πως σήμερα το χρήμα κυβερνάει τον κόσμο». (Λαϊκό τραγούδι: *τα δίχτυα ρίχνουνε κι όποια πετύχουνε, τα δυο να ζουν **χρήμα** και έρωσ και βγαίνουν άσοι οι τρεις Καμπαλέρος*). **2.** το κέρδος: «τι χρήμα μπορεί να βγάλει τ' ανθρωπάκι απ' αυτό το μαγαζάκι;». Οι παλιότεροι έλεγαν: *έλλειψη χρημάτων, στάση εμπορίου*, δηλ. όταν δεν υπάρχουν χρήματα, δεν μπορεί να υπάρξει ή να προοδεύσει το εμπόριο· βλ. και λ. [λεφτά](#). (Ακολουθούν 56 φρ.)·

- βγάζει γλυκό χρήμα, βλ. συνηθέστ. βγάζει γλυκά λεφτά, λ. λεφτά·

- βγάζει ζεστό χρήμα, συναλλάσσεται τοις μετρητοίς: «άνοιξε ένα φαστφουντάδικο στην καρδιά της αγοράς και βγάζει ζεστό χρήμα»·

- βγάζει χοντρό χρήμα, βλ. φρ. βγάζει χρήμα με ουρά·

- βγάζει χρήμα, κερδίζει χρήματα: «κόβει το μυαλό του και βγάζει χρήμα κι απ' τις πιο απίθανες δουλειές»·

- βγάζει χρήμα με ουρά, κερδίζει πολλά χρήματα απ' τη δουλειά του: «έχει ένα σούπερ μάρκετ και βγάζει χρήμα με ουρά». Συνών. βγάζει άντερα ή βγάζει τ' άντερα του / βγάζει λεφτά με ουρά / βγάζει λεφτά με τη σέσουλα / βγάζει λεφτά με το ζεμπίλι / βγάζει λεφτά με το τσουβάλι / βγάζει παρά με ουρά ή βγάζει παράδες με ουρά / βγάζει τα κέρατά του / βγάζει τα μαλλιά της κεφαλής του / βγάζει τα μαλλιοκέφαλά του / βγάζει της Παναγιάς τα μάτια / βγάζει τρελά λεφτά / βγάζει χοντρά λεφτά / βγάζει χοντρό χρήμα·

- βρόμικα χρήματα ή βρόμικο χρήμα, τα χρήματα που αποκτώνται παράνομα, ιδίως από πωλήσεις όπλων, ναρκωτικών, από εμπόριο λευκής σαρκός, από παροχή προστασίας ή και από τζόγο: «τα τελευταία χρόνια κυκλοφορεί πολύ βρόμικο χρήμα»·

- γλυκό χρήμα, βλ. συνηθέστ. γλυκά λεφτά·

- δε βαστώ χρήματα απάνω μου ή δε βαστώ απάνω μου χρήματα, βλ. φρ. δε βαστώ λεφτά απάνω μου, λ. λεφτά·

- δε βρίσκονται τα χρήματα στο δρόμο ή δε βρίσκονται στο δρόμο τα χρήματα, βλ. φρ. τα χρήματα δε βρίσκονται στο δρόμο·

- δεν κρατώ χρήματα απάνω μου ή δεν κρατώ απάνω μου χρήματα, βλ. φρ. δεν κρατώ λεφτά απάνω μου, λ. λεφτά·

- είναι γλυκό το χρήμα, έκφραση με την οποία προσπαθούμε να δικαιολογήσουμε την παράνομη ενέργεια κάποιου για την απόκτηση χρημάτων, μια και το χρήμα έχει ελκυστική δύναμη: «ήταν ταμίας στην τάδε τράπεζα κι έβαλε χέρι στο ταμείο, γιατί, βλέπεις, είναι γλυκό το χρήμα». Πολλές φορές, μετά το γλυκό, ακολουθεί το άτιμο·

- είναι υπεράνω χρημάτων, δεν ενδιαφέρεται για το χρήμα και, σε περίπτωση δημοσίων υπαλλήλων, δε δωροδοκείται, δε λαδώνεται, δε χρηματίζεται: «μην τον πλησιάζεις να σου τελειώσει τη δουλειά, γιατί είναι υπεράνω χρημάτων»·

- έπεσε ζεστό το χρήμα, καταβλήθηκε τοις μετρητοίς: «πούλησα ένα διαμέρισμα κι έπεσε ζεστό το χρήμα»·

- έπεσε πολύ χρήμα ή έπεσαν πολλά χρήματα, ξοδεύτηκαν ή επενδύθηκαν πολλά χρήματα: «έπεσε πολύ χρήμα, για να γίνει το Μέγαρο Μουσικής της Θεσσαλονίκης || έπεσαν πολλά χρήματα σ' αυτή τη δουλειά, για να ορθοποδήσει»·

- έπηξε στο χρήμα, βλ. φρ. χέστηκε στο χρήμα·

- εύκολα χρήματα ή εύκολο χρήμα, τα χρήματα που αποκτήθηκαν χωρίς κόπο: «όποιος κερδίζει εύκολα χρήματα,

τα ξοδεύει κι εύκολα, γιατί δεν τα πονάει»·

- *έχει το χρήμα ή έχει χρήμα, έχει χρήματα*, είναι πλούσιος: «όποιος έχει το χρήμα, κάνει ό,τι θέλει || απ' το αυτοκίνητο που οδηγεί, καταλαβαίνεις πως έχει χρήμα ο άνθρωπος». (Λαϊκό τραγούδι: *ε ρε και να 'χαμε, το χρήμα λέει να 'χαμε και τη μιζέρια μας να δεις πού θα τη γράφαμε*)·

- *έχει χρήμα με ουρά*, έχει πάρα πολλά χρήματα, είναι πάρα πολύ πλούσιος: «πραγματοποιεί με άνεση κάθε του τρέλα, γιατί έχει χρήμα με ουρά». (Λαϊκό τραγούδι: *στην κολόνα της Δ.Ε.Η., που θαμπά φωτάει, ένα πένθιμο χαρτί γράφει ότι πάει, πάει κι ο Νίκος, που 'χε χρήμα με ουρά,μα δε βόηθαγε κανέναν φουκαρά*)·

- *ζεστό χρήμα*, τα μετρητά: «είδες εσύ ποτέ κανέναν να λέει όχι στο ζεστό χρήμα;»·

- *κατέβαινε το χρήμα!* βλ. φρ. *κατέβαινε το παραδάκι!* λ. παραδάκι·

- *κόβω το χρήμα*, (για κυβερνήσεις) το υποτιμώ: «υπάρχει μεγάλη αναταραχή στην αγορά, γιατί κυκλοφόρησαν κάτι φήμες πως η κυβέρνηση θα κόψει το χρήμα»·

- *κόβω χρήμα*, βλ. συνηθέστ. *κόβω μονέδα*, λ. μονέδα·

- *κολυμπάει στο χρήμα*, είναι υπερβολικά πλούσιος: «παντρεύτηκε μια γυναίκα που κολυμπάει στο χρήμα». (Λαϊκό τραγούδι: *θα περνάω έξτρα πρίμα και θα κολυμπάω στο χρήμα*). Παρομοίωση του πλήθους των χρημάτων με τη θάλασσα·

- *κυλιέται στο χρήμα*, βλ. συνηθέστ. *πλέει στο χρήμα*·

- *μάζεψε όλο το χρήμα*, βλ. φρ. *πήρε όλο το χρήμα*·

- *μαύρα χρήματα ή μαύρο χρήμα*, τα χρήματα που αποκτώνται από διάφορες δραστηριότητες, νόμιμες ή παράνομες, για τα οποία δεν υπάρχουν επίσημα παραστατικά και για το λόγο αυτό δε δηλώνονται στην εφορία: «αν μου τελειώσεις πολύ γρήγορα τη δουλειά, θα σε πληρώσω τοις μετρητοίς και θα σου δώσω μαύρο χρήμα, χωρίς τιμολόγια και τέτοια»· βλ. και φρ. *βρόμικα χρήματα*·

- *μένω από χρήματα*, μου τελειώνουν τα χρήματα που έχω απάνω μου: «περίμενέ με μισό λεπτό να πεταχτώ μέχρι την τράπεζα, γιατί έμεινα από χρήματα και πρέπει να κάνω ορισμένες αγορές ακόμα»·

- *μιλάει το χρήμα*, συμπεριφέρεται με τη σιγουριά του πολύ πλούσιου ανθρώπου: «όπου και να πάει, υποκλίνονται μπροστά του, γιατί, βλέπεις, μιλάει το χρήμα»·

- *να πέφτει το χρήμα!* βλ. φρ. *να πέφτει το παραδάκι!* λ. παραδάκι·

- *ξεπλένει βρόμικο χρήμα*, έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί νόμιμους τρόπους για να εμφανίζει ως νόμιμα αποκτηθέντα τα χρήματα εκείνα που έχουν αποκτηθεί παράνομα, ιδίως από πωλήσεις όπλων, ναρκωτικών, από εμπόριο λευκής σαρκός, από παροχή προστασίας ή και από τζόγο: «όλοι του έχουν στα όπα όπα μέσα στην πιάτσα, γιατί έχει τον τρόπο να ξεπλένει βρόμικο χρήμα»·

- *ο χρόνος είναι χρήμα*, βλ. λ. χρόνος·

- *πέσε το χρήμα!* βλ. φρ. *πέσε το παραδάκι!* λ. παραδάκι·

- *πήρε όλο το χρήμα*, **α.** (για χαρτοπαίγνιο) κέρδισε όλα τα χρήματα των παιχτών που έπαιζαν μαζί του: «έπαιζαν όλο το βράδυ κι ο τάδε πήρε όλο το χρήμα κι έφυγε». **β.** (γενικά) κέρδισε όλα τα χρήματα σε ένα συγκεκριμένο χώρο της αγοράς: «άνοιξε ένα γιγάντιο σούπερ μάρκετ και πήρε όλο το χρήμα της αγοράς»·

- *πλαστικό χρήμα*, οι πιστωτικές κάρτες: «όσο πιο πολύ πλαστικό χρήμα κυκλοφορεί, τόσο περισσότερη στενότητα χρημάτων υπάρχει || πολλές οικογένειες έχουν μπερδευτεί με το πλαστικό χρήμα και πέφτουν έξω

στον οικογενειακό προϋπολογισμό τους»·

- *πλέει στο χρήμα*, είναι υπερβολικά πλούσιος: «δεν μπορείς να του εναντιωθείς στο παραμικρό, γιατί πλέει στο χρήμα». Παρομοίωση του πλήθους των χρημάτων με τη θάλασσα·

- *πλυντήριο χρημάτων* ή *πλυντήριο βρόμικων χρημάτων*, βλ. λ.πλυντήριο·

- *πνίγεται στο χρήμα*, βλ. φρ. *πλέει στο χρήμα*·

- *σηκώνω χρήματα*, κάνω ανάληψη χρημάτων από τις καταθέσεις που έχω σε κάποια τράπεζα: «όποτε έχω άμεση ανάγκη χρημάτων, σηκώνω χρήματα απ' τις καταθέσεις μου»·

- *σήκωσε όλο το χρήμα*, βλ. φρ. *πήρε όλο το χρήμα*·

- *στενότητα χρήματος* ή *στενότητα χρημάτων*, βλ. λ. [στενότητα](#)·

- *τα χρήματα δε βρίσκονται στο δρόμο*, **α.** απαιτούνται προσπάθειες και κόποι για να πλουτίσει κανείς: «όλα στη ζωή κατακτώνται με τη δουλειά, γιατί τα χρήματα δε βρίσκονται στο δρόμο». **β.** αρνητική έκφραση σε άτομο που μας ζητάει δανεικά χρήματα: «θα μου δανείσεις χίλια ευρώ; -Τα χρήματα δε βρίσκονται στο δρόμο»·

- *τα χρήματα δεν πέφτουν απ' τον ουρανό*, βλ. φρ. *τα χρήματα δε βρίσκονται στο δρόμο*·

- *το ξέπλυμα βρόμικου χρήματος*, βλ. λ. [ξέπλυμα](#)·

- *το χρήμα αλλού ανοίγει τα στόματα κι αλλού τα κλείνει*, όποιος έχει χρήματα, χρησιμοποιεί τους ανθρώπους ανάλογα με το συμφέρον του: «είναι πλούσιος και μην μπλεχτείς μαζί του σε δικαστικό αγώνα, γιατί το χρήμα αλλού ανοίγει τα στόματα κι αλλού τα κλείνει»·

- *το χρήμα ανοίγει εύκολα τις πόρτες*, βλ. φρ. *το χρήμα ανοίγει όλες τις πόρτες*·

- *το χρήμα ανοίγει όλες τις πόρτες*, με τα χρήματα υπερπηδούμε κάθε εμπόδιο, έχουμε παντού πρόσβαση: «όταν είσαι πλούσιος, δεν έχεις κανένα πρόβλημα, γιατί το χρήμα ανοίγει όλες τις πόρτες»·

- *το χρήμα δε μυρίζει*, δεν ενδιαφέρεται κανείς πώς αποκτήθηκε, αν κερδίσθηκε τίμια ή παράνομα: «όλοι μας θέλουμε να κάνουμε παρέα με πλούσιους ανθρώπους, γιατί το χρήμα δε μυρίζει»·

- *το χρήμα είναι ακριβό*, οι όροι δανεισμού του, ιδίως από τράπεζες, είναι δυσμενείς: «δεν αποφασίζεις εύκολα να μπλέξεις με την τράπεζα, γιατί το χρήμα είναι ακριβό»·

- *το χρήμα είναι φτηνό*, οι όροι δανεισμού του, ιδίως από τράπεζες, είναι ευνοϊκοί: «όταν το χρήμα είναι φτηνό, πιο εύκολα δανείζεται κανείς απ' τις τράπεζες, για να κάνει επενδύσεις»·

- *τοποθετώ τα χρήματά μου (κάπου)*, τα επενδύω: «απ' όσα κερδίζω δεν ξοδεύω ευρώ, γιατί τοποθετώ τα χρήματά μου στην τάδε επιχείρηση»·

- *τραβώ χρήματα (από κάποιον)*, του αποσπώ χρήματα: «έχει έναν πλούσιο φίλο και κάθε τόσο του τραβάει χρήματα για διάφορες ανάγκες του»·

- *τραβώ χρήματα (από την τράπεζα)*, κάνω ανάληψη, αποσύρω: «μην πας και τραβάς χρήματα με την παραμικρή δυσκολία, γιατί στο τέλος δε θα σου μείνει ευρώ στην τράπεζα»·

- *τρελάθηκε στο χρήμα*, κέρδισε πάρα πολλά χρήματα είτε από τη δουλειά του είτε από κάποιο τυχερό παιχνίδι: «έριξε ένα νέο είδος στην αγορά και τρελάθηκε στο χρήμα || ήταν ο μόνος εξάρης στο τζόκερ και τρελάθηκε στο χρήμα»·

- *τρέχει το χρήμα*, το έχει κάποιος άφθονο και το ξοδεύει απλόχερα: «ό,τι και να θελήσει, το αποκτάει αμέσως, γιατί τρέχει το χρήμα».
- *χέζεται στο χρήμα*, είναι πολύ πλούσιος: «αυτός δεν έχει ανάγκη κανένα, γιατί χέζεται στο χρήμα». Συνών. *χέζεται στα λεφτά / χέζεται στο τάλιρο*.
- *χέστηκε στο χρήμα*, κέρδιζε πολλά χρήματα, ιδίως από κάποια δουλειά: «καταπιάστηκε με εξαγωγές και χέστηκε στο χρήμα». Συνών. *χέστηκε στα λεφτά / χέστηκε στο τάλιρο*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας